

ผลของการลึกรอนเสรีภาพที่มีต่อการต่อต้านทางจิต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

นางสาวทิพย์วัลย์ สุทิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-567-265-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013710

T1679667X

Effects of the Restriction of Freedom on the
Psychological Reactance of Mathayom Suksa One Students

Miss Tipawan Sutin

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการลึกรอนเสรีภาพที่มีต่อการต่อต้านทางจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

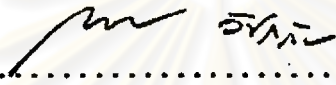
โดย นางสาวทิพย์วัลย์ สุทิน

ภาควิชา จิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพร อุวรรณโณ

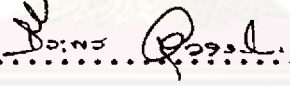

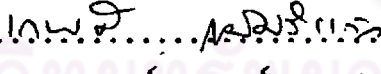
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

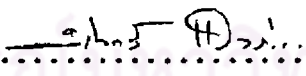

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร. ธีระพร อุวรรณโณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน กัมสนยูทธ)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพร อุวรรณโณ)

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษมศักดิ์ กุมิศรีแก้ว)

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์นรินทร์ แสงสว่างศักดิ์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการลึกรอนเสรีภาพที่มีต่อการต่อต้านทางจิตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ชื่อนิสิต นางสาวหิพย์วัลย์ สุทิน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพร อุวรรณโณ
ภาควิชา จิตวิทยา
ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการลึกรอนเสรีภาพที่มีต่อการต่อต้านทางจิตของนักเรียนชายและหญิงในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเงื่อนไขการทดลอง คือ เงื่อนไขลึกรอนเสรีภาพโดยบุคคล เงื่อนไขลึกรอนเสรีภาพโดยสถานการณ์ และเงื่อนไขควบคุม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางกะปิ อำเภอบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน เพศชาย 45 คน เพศหญิง 45 คน กลุ่มตัวอย่างจะถูกสุ่มเข้ารับเงื่อนไขทดลองทั้ง 3 เงื่อนไขที่กล่าวข้างต้น เงื่อนไขละ 30 คน เพศละ 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เป็นสิ่งของ 6 ชิ้นที่จะให้นักเรียนจัดอันดับและประเมินความชอบ ในการทดลองชั้นที่ 1 และ 2 และมาตรวัดทัศนคติต่อผู้ช่วยผู้ทดลอง ซึ่งนักเรียนจะตอบในตอนท้ายของการทดลองชั้นที่ 2 ในการทดลองชั้นที่ 1 นักเรียนจะถูกเหนี่ยวนำให้รับรู้และเชื่อว่าจะได้รับของตอบแทน 1 ชิ้น หลังจากเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยเขาจะได้เลือกของจากสิ่งของที่ผู้ช่วยทดลองจะให้เลือก 2 ชิ้น ในชั้นที่ 2 นักเรียนเข้ารับเงื่อนไขการทดลองความที่ถูกสุ่มไว้เป็น 3 เงื่อนไขแล้วตอบมาตรวัดทัศนคติ ตัวแปรตามที่วัดคือการต่อต้านทางจิต และคะแนนทัศนคติต่อผู้ช่วยผู้ทดลอง สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนในเงื่อนไขลึกรอนเสรีภาพโดยบุคคลเกิดการต่อต้านทางจิตมากกว่านักเรียนในเงื่อนไขลึกรอนเสรีภาพโดยสถานการณ์ และเงื่อนไขควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

($P < .01$)

2. นักเรียนในเงื่อนไขไลติรอนเสรีภาพโดยสถานการณ์เกิดการต่อต้านทางจิตแตกต่างจากนักเรียนในเงื่อนไขควบคุมอย่างไม่มีนัยสำคัญ

3. นักเรียนในเงื่อนไขไลติรอนเสรีภาพโดยบุคคลมีทัศนคติในทางบวกต่อผู้ช่วยผู้ทดลองน้อยกว่านักเรียนในเงื่อนไขไลติรอนเสรีภาพโดยสถานการณ์ และเงื่อนไขควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .001$)

4. นักเรียนในเงื่อนไขไลติรอนเสรีภาพโดยสถานการณ์มีทัศนคติในทางบวกต่อผู้ช่วยผู้ทดลองแตกต่างกับนักเรียนในเงื่อนไขควบคุม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเกิดการต่อต้านทางจิต แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อผู้ช่วยผู้ทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Effects of the Restriction of Freedom on the
 Psychological Reactance of Mathayom Suksa One
 Students

Name Miss Tipawan Sutin

Thesis Advisor Associate Professor Theeraporn Uwanno, Ph.D.

Department Psychology

Academic Year 1986

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the effects of the restriction of freedom on the psychological reactance of Mathayom Suksa One male and female students under three conditions : 1) the restriction of freedom by a person group; 2) the restriction of freedom by the situation group; 3) the control group. Subjects were ninety Mathayom Suksa one students, forty-five boys and forty-five girls from Banggapi School, Amphure Banggapi, Bangkok. The subjects were randomly assigned to one of three conditions such that within each condition consisted of fifteen boys and fifteen girls. The instruments in this research were six different objects to be ranked and rated by each student in Step 1 and 2 of the experiment and the scale on attitude toward the experimental assistant to be fill out by each student at the end of Step 2 of the experiment. The study was conducted in two steps. In Step 1 all subjects were induced to perceive and believe that after they had taken part in this project by doing the task which the experimenter instructed them to do then they could choose the reward that they wanted between two different

objects from the female experimental assistant. In Step 2 the subjects received different treatments under three conditions and filled out the attitude scale. The dependent variables in this study were psychological reactance and attitude toward experimental assistant. The data were analyzed by using Two-Way Analysis of Variance and Scheffe' Multiple Comparisons in Two-Factor ANOVA.

The results indicate that :

1. The students in the restriction of freedom by a person group have significantly more psychological reactance than the students in the restriction of freedom by the situation group and the students in the control group ($P < .01$)
2. The students in the restriction of freedom by the situation group do not have significantly more psychological reactance than the students in the control group.
3. The students in the restriction of freedom by a person group have significantly less positive attitude toward the experimental assistant than the students in the restriction of freedom by the situation group and the students in the control group ($P < .001$).
4. The students in the restriction of freedom by the situation group do not have significantly more positive attitude toward the experimental assistant than the students in the control group.
5. Boys do not significantly differ from girls in terms of psychological reactance.
6. Boys do not significantly differ from girls in terms of the attitude toward the experimental assistant.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพร อูวรรณโณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ทั้งความรู้และประสบการณ์ในการศึกษาด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอาจารย์เป็นต้นแบบที่ดีของการเป็นนักวิชาการที่ใฝ่รู้ ตลอดจนให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยตระหนักในพระคุณและความกรุณาของอาจารย์เสมอมา จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์เนะแนว โรงเรียนบางกะปิ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิลา อาจารย์ปรีชา มณีขาว ที่ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมการวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณอุสา สุทธิสาคร คุณจารุวรรณ อิศรา ที่ช่วยเหลือในการทำการทดลองจนสำเร็จ รวมทั้งเพื่อน ๆ น้อง ๆ ชาวจิตวิทยาทุกคน ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ที่ให้ความรัก ความห่วงใย และช่วยเหลือทุกคน และเป็นผู้ให้ทุนทรัพย์ในการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา

ศุภณีย์วิทยทรัพย์จักร
ทิพย์วัลย์ สุทิน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ท
บทที่	
1. บทนำ	1
ปัญหา	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวความคิด ทฤษฎีพื้นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	24
ขอบเขตในการวิจัย	24
ความหมายของคำที่ใช้	25
สมมติฐานการวิจัย	26
ข้อจำกัดของการวิจัย	27
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	27
2. วิธีดำเนินการวิจัย	28
กลุ่มตัวอย่าง	28
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
วิธีดำเนินการและขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล	32

การเตรียมการก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	37
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
4. การอภิปรายผลการวิจัย	65
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	76
เอกสารอ้างอิง	80
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก	88
ภาคผนวก ข	94
ภาคผนวก ค	102
ประวัติผู้วิจัย	108

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การจัดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	29
2	การจัดลำดับผู้เข้าร่วมทดลองโดยสลับเงื่อนไขทดลองโดยการถ่วงดุลย์	30
3	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	42
4	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุด สูงสุด และช่วงความเชื่อมั่น 95% ของคะแนนการติดตามทางจิตจำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	43
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนการติดตามทางจิตจำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	45
6	การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการติดตามทางจิตเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ จำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง	46
7	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด และช่วงความเชื่อมั่น 95% ของคะแนนทัศนคติต่อผู้ช่วยผู้ทดลองจำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	47
8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนทัศนคติต่อผู้ช่วยผู้ทดลอง จำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	49
9	การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อผู้ช่วยผู้ทดลองรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ จำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง	50
10	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุด สูงสุด และช่วงความเชื่อมั่น 95% ของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ไม่ได้รับ จำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	51

ตารางที่		หน้า
11	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ไม่ได้รับ จำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	53
12	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ไม่ได้รับ เป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ จำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง	54
13	มัธยัมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน. คะแนนต่ำสุด สูงสุด และช่วงความเชื่อมั่น 95% ของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ได้รับ จำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	55
14	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ได้รับ จำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	57
15	ผลการวิเคราะห์ ซิมเปิลเมนเอฟเฟค ของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ได้รับ (ของอันดับ 3) จำแนกตามเงื่อนไขการทดลองและเพศ	58
16	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ไม่ได้รับจากการประเมินครั้งแรกและครั้งหลังด้วยการทดสอบค่าที่	61
17	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ได้รับจากการประเมินครั้งแรกและครั้งหลังด้วยการทดสอบค่าที่	63
18	ตารางค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของราคาอุปกรณ์นำไปหาความชอบ	94
19	ตารางค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของราคาอุปกรณ์นักเรียนชอบมากที่สุด 10 อันดับแรก	96

ตารางที่		หน้า
20	จำแนกความถี่ของนักเรียนที่จัดอันดับความชอบของ 25 อันดับ	98
21	คะแนนความชอบของในแต่ละอันดับ	99

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนภูมิค่าเฉลี่ยคะแนนการต่อต้านทางจิตของนักเรียนจำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง	44
2	แผนภูมิค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อผู้ช่วยผู้ทดลองของนักเรียนจำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง	48
3	แผนภูมิค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ไม่ได้รับของนักเรียนจำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง	52
4	แผนภูมิค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ได้รับของนักเรียนจำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง	56
5	ปฏิกริยารวม (interaction) ของคะแนนความชอบที่เปลี่ยนไปต่อของที่ได้รับของเงื่อนไขการทดลองและเพศ	59

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย